

II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA TÜRKİYE'DEKİ KADINLARIN SUÇ ORANLARI ÜZERİNE TARİHSEL BİR DEĞERLENDİRME

Banu BERBER BABALIK*

Öz

Dünyanın gördüğü en büyük savaşlardan biri olan II. Dünya Savaşı, silahlı bir çatışmanın içinde olmamasına rağmen Türkiye'yi derinden etkilemiştir. Savaşın etkileri politik alana olduğu kadar, halkın gündelik yaşamına da olumsuz yönde yansımıştır. Savaş süresince ordunun hazır halde bekletilmesi Türkiye'de ekonomik sıkıntılara sebep olmuştur. Bu dönemde yaşanan ekonomik zorluklar sosyal çalkantıları da beraberinde getirmiştir. Bu süreç içerisinde kadınların toplumsal rolleri ve bu rollerdeki değişimler dikkate değerdir. Savaş atmosferinin olumsuz etkileri toplumsal düzenin bozulmasına neden olurken istenmeyen davranış olarak tanımlanan suç sayılarını artırmıştır. Bu çalışmada İkinci Dünya Savaşı dönemi Türkiye'sinde kadınların suç oranlarının artış nedenleri, mevcut sosyal dinamikler ve tarihsel bağlam içinde incelenmiştir. Savaş şartlarının getirdiği değişimler çerçevesinde kadınların suç oranları ile ilişkisini sorgulamak üzere arşiv belgeleri, tetkik eserler, ulusal basın ve Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın amacı kadın ve suç ilişkisini tarihsel perspektiften ele alarak, aktif savaş yıllarında yaşanan toplumsal sorunların suç etkilerini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: II. Dünya Savaşı, Türkiye, Kadın, Kadın suçluluğu.

A HISTORICAL EVALUATION ON THE CRIME RATES OF WOMEN IN TURKEY DURING THE YEARS OF WORLD WAR II

Abstract

World War II, one of the biggest wars the world has ever seen, deeply affected Turkey despite not being involved in an armed conflict. The effects of the war had a negative impact on the daily life of the people as well as on the political sphere. Keeping the army in readiness during the war caused economic difficulties in Turkey. The economic difficulties experienced during this period also brought social turmoil. The social roles of women and the changes in these roles during this period are noteworthy. The negative effects of the war atmosphere led to the deterioration of social order and increased the number of crimes defined as undesirable behaviour. In this study, the reasons for the increase in women's crime rates in World War II-era Turkey are analysed within the existing social dynamics and historical context. In order to question the relationship between women and crime rates within the framework of the changes brought about by the war conditions, archival documents, analytical works, national press and data from the Turkish Statistical Institute were used. The aim of the study is to address the relationship between women and crime from a historical perspective and to reveal the effects of social problems experienced during the active war years on crime.

Keywords: World War II, Turkey, Woman, Women's criminality.

1. GİRİŞ

Savaşlar, toplumsal hayatı etkileyen en önemli olaylar arasında yer alır. 1914-1918 yılları arasında yaşanan I. Dünya Savaşı'nın çözümlenmeden bıraktığı sorunlar ve bunların sebep olduğu gelişmeler* yaklaşık yirmi yıl sonra II. Dünya Savaşı'nın nedenlerini oluşturmuştur (Sander, 2001:113-114; Oran, 2016:405). 1

* 1919 Versailles Barış Andlaşması'nın kurduğu statüye yönelik başlayan tepkiler yeni sorunları ortaya çıkarmıştır. Bu durumun sonucunda 1930'lara geldiğinde Avrupa'daki güçler dengesi statükocu devletler ve statükonun değişimini isteyen devletlerin siyasi, askeri ve ekonomik çekişmelerine neden olmuştur (Uçarol, 1995: 595; Ataöv, 2008:8).

Eylül 1939'da Almanya Polonya'yı işgale başlamış ve İngiltere ile Fransa Almanya'ya savaş ilan etmiştir. Böylece II. Dünya Savaşı resmen başlamıştır (Armaoğlu, 2007:361-362; Akşin, 2017: 233). Savaş, genç erkek nüfusun azalmasına neden olurken bunun sonucunda toplumun yaş ve cinsiyet dengesinde bozulmalar başlamıştır (Gökkaya, Biçici,2023:8). Savaş boyunca Türk yöneticilerin temel amacı, Türkiye'yi savaşa sokmamak ve Türkiye'yi savaşın yıkıcı etkilerinden korumak olmuştur. Türkiye, II. Dünya Savaşı'nda izlediği politika ile sıcak savaşa girmemeyi başarmış ve savaşın bu yöndeki yıkımından uzak kalabilmiştir[†] (Armaoğlu, 1958:139-179; Soysal, 2000: 611-617; Sander, 2013: 90-94; Uçarol,1995:636; Gürun, 1988:1455; Esmer, Sander, 1996: 137). Ancak, alınan tüm önlemlere rağmen II. Dünya Savaşı'nın Türkiye üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Türkiye savaşa katılmasa da yapılan savaş hazırlıkları ekonomide büyük sarsıntılara neden olmuştur (Değirmenci, 2023: 182; Tezel, 2015: 212-213; Gökçe, 2019:73). Savunma harcamalarına ayrılan bütçenin artması ve hayat pahalılığı karşısında hayat şartları çok zorlu bir hal almıştır (Metinsoy, 2017:48). Savaş yıllarında artan ekonomik sıkıntılar, toplumun ahlaki yapısında bozulmalara neden olmuştur. Karaborsacılık, aşırı kar elde etme hırsı ve ölmüş insanlar için ekmek karnesi çıkarılması ile başlayan ahlaki bozulmalar hırsızlık, dolandırıcılık, iftira gibi suçlarda artış olarak kendini göstermiştir (Bülbül, 2006:1-51; Süzgün, 2018:373-385). Toplumda başlayan geçim sorunu, sosyal yardımlar ve temel tüketim ürünlerinin fiyatlarının düşürülmesine yönelik girişimlerle hafifletilmeye çalışılmıştır. Bu çabalara rağmen halkın büyük çoğunluğunun yaşadığı ekonomik sıkıntılar yine de devam etmiştir. Bu sürecin olumsuz etkilerinin en fazla görüldüğü kesimlerin başında kadınlar (özellikle dul

[†] 1945 yılına gelindiğinde Mihver devletlerin büyük oranda yenilgisi belli olmuştur. San Francisco'da toplanacak Birleşmiş Milletler Konferansı'na sadece Almanya ve Japonya ile savaş durumunda olan devletlerin kurucu üye olarak davet edilmeleri şartı yüzünden Türkiye 23 Şubat 1945'te Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etmiştir. (Türk Dış Politikası, 2016:468-472). İnönü dönemi politikaları için bkz. Tombak,2024:1753-1786.

kadınlar) gelmiştir (Köymen, 1942:3). Türkiye’de ilan edilen seferberlikle beraber evden uzaklaşan erkek nüfus ekonomik hayattan kısmen uzaklaşmıştır (Değirmenci, 2023: 183). Nüfusun devletin kontrolü altında olması durumu biyopolitika kavramını doğurmuştur. Savaşlarda yaşanan belirsizlikler ve kaybedilen nüfusun geri kazanılması isteği biyopolitikayı daha önemli kılmıştır. Türkiye’de yürütülen biyopolitik çalışmalar kadınlar üzerinden şekillenmiştir. Nüfus konusu sadece Türkiye’nin üzerinde durduğu bir konu olmamıştır. 20. Yüzyılın başında yaşanan büyük savaşlar ve kayıplar sonrası tüm dünya ülkelerinde nüfus politikalarına yönelik girişimler olmuştur. Türkiye’de bu girişimler Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren kendini göstermiştir. Bu politikada nüfus artışı sadece nicel olarak desteklenmemiş aynı zamanda nitel kazanımları destekleyen düzenlemelere yer verilmiştir (Vergili, 2020:176; Güriz, 1975:9; Çakır, 2023:1-22; Sarıdemir, 2024:165; Toprak, 2017:22-31; Sarıkaya, 2011:127; Tombak, 2024a: 1-5). Çocuk ölümlerinin azaltılması, gelecek neslin güvence altına alınması, sağlıklı ve çok çocuk yapılması hedeflenmiş ve bu amacı hayata geçirmek için kadınların bilinçlendirilmesine önem verilmiştir (Gökkaya, Biçici,2023:23; Arpacı, 2016:82; Tombak,2024b:1754). Ancak savaşın getirdiği hayat pahalılığı nedeniyle artan geçim sıkıntısı ailelerin parçalanması ve istenmeyen çocukların sokağa bırakılmasıyla sonuçlanmıştır (Metinsoy, 2017:466). Toplumsal düzenin bozulmasında önemli rol üstlenen bu parçalanmalar sonrası toplumda istenmeyen durum olarak tanımlanan suç sayısında artışlar görülmüştür. Suçu etkileyen önemli faktörler arasında kişinin sahip olduğu sosyo-ekonomik statü olduğu kabul edilmiştir. Konu ile ilgili alan çalışmaları bulunan Howsen ve Jarrell bireyin ekonomik açıdan yoksul kesim içinde olmasının özellikle mala karşı yapılan suç oranlarında belirleyici etken olduğunu savunmuşlardır (Howsen, Jarrell, 1987:445-457). Decker ve Kohlfeld bu görüşü desteklemiş ve sosyo-ekonomik statünün mala karşı yapılan hırsızlık, gasp gibi suç türlerinde önemli etkisi olduğunu ifade etmişlerdir (Decker,

Kohlfeld,1990:2-21; İçli, 1993:18-42; Cömertler-Kar, 2007:37-57). Becker, suç işleyenlerle yaptığı çalışmalarda suç işleyen bireylerin bir fayda ve maliyet analizi yaptıklarını savunmuştur. Buna göre suç işleyenlerin fayda maliyet analizi yapılmıştır. Bu çalışmada bireyin hukuk dışı yaptığı eylem sonucu elde edilen gelir faydayı, yakalandığında alacağı ceza ise maliyeti temsil etmiştir. Çalışmada fayda maliyetten düşük ise bireyin suçu işlemeye karar verdiği ifade edilmiştir⁴ (Becker, 1968:169–217). Bireyleri suça sürükleyen unsurlarla ilgili ortak çalışmaları bulunan Burdett, Lagos ve Wright işsizlik, ücret ve diğer ekonomik etkenleri ve suç faaliyetleri arasındaki ilişkileri ele aldıkları çalışmalarında ekonomik değişkenler ile suç arasında bir etkileşim olduğu sonucuna ulaşmışlardır⁵.

II. Dünya Savaşı ile suç oranları artış göstermiştir (İl, 1990:9; Dönmezer, 1943:231; Kızmaz, 2003:279-304). Suç oranlarının artması bireylerin suç işlemek için yeni yöntemler bulması, ekonomik döngüler nedeniyle daha fazla kişinin iş gücü piyasasının dışında kalması, özellikle dünya savaşları öncesi kamu düzeninde meydana gelen ciddi bozulmaların sonucunda meydana gelmiştir. *“Savaşın ortaya çıkardığı ekonomik sorunların bir yansıması olarak suç/suçlu sayısının artmış olması gerekir”* (Akoğlu, 2023:127-148) düşüncesinden yola çıkılarak ele alınan bu çalışmada II. Dünya Savaşı'nın yaşandığı yıllarda suç ve toplumun içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durum arasında suçu arttıran bir ilişki olduğu görülmüştür. Toplumda suç daha çok erkeklerle anılsa da toplumun yaklaşık yarısını oluşturan kadınlar savaşın olumsuz koşullarının etkisinde

⁴ Suçun ekonomik modelleriyle ilgili ayrıntılı çalışmalar için, bkz.(Ehrlich, 1996 :43-67; Soares, 2004).

⁵ Bu çalışmaların yanında İngiltere'de işsizlik ve suç olgusu üzerine çalışmalar yapan Machin ve Meghir (2004) istatistiksel olarak iki kavram arasında anlamlı bir ilişki olmadığını söyler. Araştırmacılar aynı çalışmada çalışanların ücretleri ve işledikleri suç arasında negatif yönlü ve istatistiksel bir ilişki olduğu sonucunu elde etmişlerdir (Pazarlıoğlu-Turgutlu, 2007:63-70).

kalmışlardır. Türkiye’de savaşın getirdiği olumsuz ekonomik koşullar ve seferberlik nedeniyle erkeklerin askere çağırılması kadınların hayat yükünü artırmıştır.

Bu çalışmada II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye’de yaşanan toplumsal sıkıntıların bir yansıması olarak ortaya çıkan ve adliyeye yansımış olaylarda kadınların durumu ortaya konulacaktır.

2. II. Dünya Savaşı’nın Türkiye’ye Etkileri

II. Dünya Savaşı kısa sürede Avrupa kıtasını aşarak dünya savaşı haline gelmiştir (Metinsoy, 2017: 15-18; Çavdar, 2003: 297-305). Savaş nedeniyle elli milyon insan hayatını kaybetmiştir (Akşin, 2017). Milyonlarca insan geçici veya sürekli olarak evlerinden ayrılmak zorunda kalmıştır. 1939-1945 arasını kapsayan altı yıllık dönem Türkiye Cumhuriyeti tarihinde İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı olduğu süreçtir. Savaş boyunca Türk liderlerinin amacı Türkiye’yi savaş dışında tutacak bir denge politikası izlemek olmuştur (Goloğlu, 2017). Türkiye, savaşa fiili olarak girmese de savaş hazırlıkları yapmıştır. Özellikle 1942 yılından sonra Türkiye hem Mihver hem Müttefik devletlerin baskısı altında kalmıştır (Esmer, Sander, 1996: 160; Armaoğlu, 2007:407; Gürün, 1998:1455-1468). Her an savaşa hazır olma durumu, bütçenin savunma kısmının artması, Avrupa ülkeleri ile yapılan ihracatın savaş nedeniyle durma noktasına gelmesinin sonucu bütçe açıkları ortaya çıkmış; yoksulluk ve yokluk artmış ve savaş toplumu derinden sarsmıştır. Savaşın başlamasıyla birlikte askeri hazırlıklarını artıran Türkiye’de sayısı yaklaşık bir buçuk milyona ulaşan genç nüfus silah altına alınmıştır. Bu durumun en önemli sonucu işgücü kaybı ve üretimde azalma olmuştur. Türkiye’de bu durum karşısında tarım sektörü başta olmak üzere ekonominin tüm alanlarında olumsuz örnekler yaşanmıştır (İleri, 2018: 312-313; Arslan, 2016:1-14; Bülbül, 2006: 4). Türkiye, savaşla birlikte zorunlu ekonomik arayışa

yönelmiştir (Utkugün, 2016: 470). Ekonomik çözüm olarak vergiler yükseltilmiş ve para basımı artırılmıştır. Enflasyonda büyük artışlara neden olan bu durum karaborsa ve vurgunculuk olaylarında artışa neden olmuştur. İstisnalar olsa da nüfusun büyük çoğunluğunun yaşam şartlarında düşüşler yaşanmıştır (Zürcher, 2013: 293-295; Koçak, 2002:170). Savaşın özellikle ikinci yılından itibaren fiyat artışlarında görülen büyük yükselme üzerine dönemin iktidarı Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Sekreterliği tarafından "İkinci Dünya Savaşında Ekonomimizin Durumu, Sebepleri ve Sonuçları" başlıklı hazırlanan raporda savaşın olumsuz sonuçları şöyle ifade edilmiştir: "*Fiyatların yükselişi, geçimin zorlaşması ızdıraplı bir durum yaratmıştır*" (BCA. 490.1.0.0-63.240.9-1/6).

Türkiye savaşla birlikte başlayan ve gün geçtikçe artan ekonomik sorunlar karşısında katı fiyat denetimleri ve tarım ürünlerine düşük fiyatla hükümetin el koyma uygulaması 1940'ta Milli Korunma Kanunu ile hayata geçirilmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, 18.01.1940, C.8: 138- 158; Gözcü,2018:88). Bu kanunla hükümete ücretli iş yükümlülüğü, ücretlerin sınırlandırılması, özel işletmeleri geçici süreyle el konulması, dış ve iç ticarete en yüksek ve en düşük fiyatların saptanması ve temel ürünlerin vesika ile dağıtılması gibi geniş yetkiler tanınmıştır (Pamuk, 2018: 200). Ekmek Milli Korunma Kanunu'na dayanılarak karneye bağlanmıştır. (*Cumhuriyet*, 14 Ocak 1942). Kırsal kesimde özellikle küçük köylüyü etkileyen Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu'na tepkiler olmuştur. Savaşın sosyo-ekonomik alandaki olumsuz etkileri CHP'nin toplumsal sorunlar ile ilgili endişelerini artırmıştır (Metinsoy, 2017: 423; Goloğlu, 2017: 63-67). Bu sebeple 1939 yılı CHP tüzüğünde hayat pahalılığı, istifçilik ve vurgunculukla mücadele ve toplum sağlığının korunması partinin sosyal politikaları arasında yer almıştır (Akın, 2021: 23; Baydar, 1978: 88; Tekeli ve İlkin, 2014: 124). Genel itibariyle bu dönem toplumsal hareketlilik bakımından köy-kent yerleşimi ve göç hareketliliği bakımından keskin değişimler olmamıştır. Savaş yıllarında toplam nüfus 16,2 milyondan 18,8 milyona yükselmiştir. Nüfustaki bu toplam artışa

rağmen savaş öncesi dönemde nüfus artış oranı %1,17 iken savaş sırasında %0,11'e düşmüştür (Arslan, 2016:10). Nüfustaki artışın nispeten az olduğu 1939-1945 yılları arası Türkiye'de tüm dünyada olduğu gibi toplumsal huzursuzluk ve sıkıntıların baş gösterdiği bir dönem olmuştur. Savaşın olumsuz sosyo-ekonomik etkilerini yaşayan Türkiye'de stokçuluk savaş yıllarında çok yaygın hale gelmiştir. (*Cumhuriyet*, 16 Aralık 1939). Bu faaliyetler karaborsacıları zenginleştirirken dar gelirli halkı daha da fakir hale getirmiştir**. Suça sebep etkenler çok çeşitli olmakla birlikte sosyal ve ekonomik nedenler bu etkenler arasında en çok görülenler olmuştur. Ekonomik etkenler suçun oluşmasına ortam hazırlayan temel nedenler olarak görülmüştür. Savaş gibi olağanüstü dönemlerde yaşanan kriz ortamı, üretim azlığı nedeniyle ihtiyaç ürünlerine ulaşım sorunu, alım gücünün düşmesi, işsizlik gibi ekonomik temelli faktörler toplumdaki huzursuzlukların artış göstermesinde belirleyici olmuştur (Aktaş-Nalçacı, 2022:316-340). Suç ile ilgili yapılan araştırmalarda suç ve sosyo-ekonomik bakımdan zayıf olan kesim arasındaki ilişki varsayımından hareket edilmiştir (Kocadaş, 2007:157-186). Hayat pahalılığı, beslenme ve barınma sorunlarındaki artış, toplumsal taleplerin yeterince karşılanamaması toplumsal ahlak sorunlarındaki artışla kendini göstermiştir. Bu artışın bir sonucu olarak kadınlar arasında suç işleme eğiliminde artış görülmüştür. Savaşın getirdiği bu zorluklar karşısında çoğu zaman tek başına mücadele etmek zorunda kalan kadınlar arasında suç işleyen, suça sürüklenenlerin sayısı çoğalmıştır (Kırkpınar, 1999:274).

3. Suç ve Kadın

Suç, topluma verdiği zarar kanun koyucular tarafından kabul edilen her türlü davranış ve eylemdir. Hukuk düzeninin sonucunda bir yaptırım uyguladığı fiillere verilen addır (Dönmezer, 1984:61; Meydan Larousse, 1973: 592). Suç, toplumsal

** Ekonomide yaşanan zorluklar en çok sabit gelirli halkı etkilemiştir. Memurlar, 1943'te savaş öncesine göre refah seviyelerinin %60'ını kaybetmiştir (Tekeli-İlkin, 2016:426).

bir meseledir. Suç ve suçluluk konularıyla ilgili yapılan çalışmalarda suçun yerleşim yeri, yaş, medeni durum, eğitim, siyasi ve ekonomik gelişmeler, cinsiyet vb. birçok faktöre bağlı olduğu ortaya çıkarılmıştır (İçli, Öğün, 1988: 1; Burkay, 2008:2-6).

Kadın suçluluğu kavramı, suçluluktaki cinsiyet farklılığından kaynaklanmıştır. Geleneksel toplumlarda kadınları suç işlemekten alıkoyan sebepler arasında çocuk sorumluluğu, evcimenlik gibi özelliklerin etkisi ileri sürülmüştür (İlbars, 2007: 1-13; Demirbaş, 2020: 97; Ortaköylü vd., 2004:13; Er, 2024:170). Sosyal bir olgu olan suç içinde bulunduğu toplumun şartlarına bağlı özelliklere sahip olmuştur. Tarih boyunca kurulan devletlerde suç olaylarında erkeklerin kadınlardan daha fazla suç işledikleri görülmüştür. Cinsiyet ve suçluluk ilişkisini araştıran ilk çalışmaları yapan Lombroso 1895'te kadınların aktif olduğu toplumlarda suça daha çok karıştıklarını ve daha pasif oldukları yerlerde daha az kadın suçlu olduğunu savunmuştur. Kadına özgü suçlar Sanayi Devrimi öncesinde daha çok fahişelik, çocuk düşürme, istenmeyen doğumlarda yeni doğanı öldürme, hakaret vb. suçlar iken sanayileşme sonrası suç türleri nitelik değiştirmiştir (İçli,1993: 24-27; Ağaoğlu Canay, 2004:120-146; Adler, 1975; Güllü, 2014:105).

Osmanlı Devleti'nde suç dünyası erkek egemenliğinde olmuştur. Klasik dönem Osmanlı toplumunda zina, hırsızlık, yaralama suçları kadınlar tarafından işlenen suçlar arasında ilk sıralarda yer almıştır (İnalçık, 2000: 39-46; Üçok, 1946:125-146; Akgündüz, 1999: 1-16; Yağcı, 2022: 364-378). Bu suçları işlemelerinde ekonomik sıkıntılar ve ailelerinin olmaması etkili olmuştur (Hanılçe, Şeyhoğlu, 2020: 418). Annenin sağlığını tehdit eden bir durum olmadıkça çocuk düşürmek suç olarak görülmüştür (Yağcı, 2022:352; Avcı, 2004: 147-150; Konan, 2008: 326). Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecine girdiği XX. yüzyılın ilk çeyreği Türkiye

Cumhuriyeti'nin kuruluş evresi suçun en çok arttığı dönem olmuştur. Bu dönemle ilgili yapılan araştırmalar yaşanan otorite boşluğu ve yönetim değişimi suçu artıran bir durum olmuştur (Akay, 2018:130; Tuna,2024). Savaş dönemlerinde erkek sayısının azalmasına bağlı olarak kadınların evden çıkıp toplumsal hayata katılmaları artış göstermiştir. Kadının toplumsal yaşama daha çok katılımı kadın suçluluğunun artışında etkili olmuştur (İl, 1990:9; Polat, 2021:70). Toplumu oluşturan iki farklı cinsiyet içinde kadının suçluluk durumu toplumsal hayattaki değişen rollerine bağlı olarak farklılık göstermiştir. Bu değişimde en çok dikkat çeken kadının işlediği suç türleri arasında ekonomik kaynaklı hırsızlık, sahte belge hazırlama suçlarındaki artış olmuştur (Koruculu, 2019:95-110; Çalıcı, 2022:7-16; Küçükşengül Özkan, 1990:25).

3.1.Kadın suçluluğunun genel durumu (1939-1945)

Toplumsal yapıyı oluşturan unsurların başında nüfus gelir. Nüfusun hem niceliksel hem de niteliksel durumu, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı toplumsal yapının en önemli belirleyicileridir. Savaş dönemi ve savaşı takip eden yıllarda kadın ve çocukların ekonomik hayata katılmalarında yaşanan artışlarla birlikte her iki grubun suçluluk oranlarında artışlar görülmüştür. Bununla birlikte her dönem suç ve suçlu sayısında erkek sayısı hep daha fazla olmuştur (İçli,1993:23).

Yıl	Hükümlü Sayısı
1933	13.777
1934	29.666
1935	53.583
1936	79.383
1937	85.016
1938	81.142

Tablo 1.Türk ceza ve hususi kanunlarına göre hükümlülerin sayısı (1933-1934 dönemi Adliye İstatistikleri, 1937:260; 1935-1938 dönemi Hükümlüler İstatistiği,1946:7).

Yıl	Erkek mahkûm sayısı	Kadın mahkûm sayısı
1939	84.929	9.218
1940	87.565	9.001

1941	83.081	9.195
1942	85.129	9.748
1943	82.381	8.637
1944	67.559	7.159
1945	78.903	7.749

Tablo 2. 1939-1945 dönemi mahkûm sayıları (1939-1945 dönemi Hükümlüler İstatistiği, 1952: 120).

Verilere bakıldığında mahkûm erkek sayısının mahkûm kadın sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. (1933-1938 dönemi mahkûmların cinsiyet verilerine ulaşamamıştır). Savaş devam ederken 1942 yılında hem kadın hem erkek mahkûm sayısındaki artış dikkat çekicidir. Bunun nedeni Milli Korunma Kanunu'nun uygulanmaya başlamasıdır ve sosyo-ekonomik nedenler kadın suçluluğunda sıklıkla rastlanılan nedenlerdendir (Aybar, 1943: 857; Dızman, 2019: 434).

Kadının medeni durumu kadın suçluluğunda önemli faktörlerden biri olduğu görülmüştür. Kadınların medeni durumları ve yaşlarıyla ilgili rakamlarda açıkça görülmektedir. Savaş yıllarında suç işleyen evli kadınların sayısı bekar, dul-boşanmış kadınların sayısından iki katından daha fazladır. Kadın suçluluğu ile ilgili araştırmalarda bulunan Pollak ise evliliğin psikolojik bedelinin kadınlar için evliliğin ödülüne göre daha fazla olduğunu savunur (Pollak, 1979:37-45). Bu sebeple evli kadınlar tarafından işlenen suç sayısının bekar kadınlardan daha fazla olmasını doğal karşılar. Problemlerin evli kadınları suça yönelttiğini savunur (İçli-Öğün,1998: 24). Boşanmış ve eşi hayatta olmayan kadınlar arasında suç oranının düşük olması Türkiye'nin sahip olduğu geleneksel kültür yapısı içinde kadının aile ve akraba çevresi tarafından korunup kollanması ile ifade edilebilir (İçli-Öğün, 2000: 19; Çalışkan, 2022:151).

Yıl	Sayı
1939	4.588
1940	4.536
1941	4.625

1942	4.928
1943	4.590
1944	3.865
1945	4.371

Tablo 3. 1939-1945 Yıllarında Hapis Cezası Alan Kadın Sayısı (Hükümlüler İstatistiği,1952: 118).

Ağır hapis, hapis ve diğer cezalarda da erkek sayısı sayıca çok daha fazladır (Hükümlüler İstatistiği, 1954).

Yıl	Sayı	İsimleri
1939	4	Didar Savaş, Huriye Senel, Fatma Satılı, Fatma Yıldırım
1940	-	
1941	-	
1942	2	Bacı Ayhaner, Gülsüm Kotanak
1943	-	
1944	2	Emine (Hanım) Kuzu, Vecahet (Emine) Altın
Toplam	8	

Tablo 4. Resmi Gazete’de yayımlanan idam kararlarına bakıldığında ölüm cezası alan kadın sayısı. Resmi Gazete, 16.05.1939, S.4209; Resmi Gazete, 12.06.1939, S.4230; Resmi Gazete, 23.06.1939, S.4240; Resmi Gazete, 27.06.1939, S.4243; Resmi Gazete, 13.08.1942, S. 5183; Resmi Gazete, 6.05.1942, S.5099; Resmi Gazete, 27.03.1944, S.5665; Resmi Gazete, 25.05.1944, S.5713.

Kadın mahkumlara verilen idam cezaları ile ilgili çalışması bulunan İdem, Didar Savaş’ın gayri meşru ilişki yaşadığı eniştesi Adil Gürel ile kocasını öldürdüğü ve servetine el koymayı amaçladığını aktarmıştır. Aynı çalışmada Fatma Satılı gayri meşru ilişki yaşadığı kişi ile kocasını öldürdüğü; Fatma Yıldırım’ın, ilişki yaşadığı kocasının kardeşi Abdullah ile kocasını öldürdüğü; Bacı Ayhaner, başka biriyle evlenebilmek için kocasını öldürdüğü; Emine (Hanım) Kuzu, başka biriyle evlenebilmek için kocasını ve çocuğunu öldürdüğü; Vecahet (Emine) Altın, başka biriyle yaşadığı ilişki yüzünden kocasını öldürdüğü bilgileri verilmiştir (İdem, 2022:734-737).

Kadının suça katılımı ve suç oranlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda, çoğunlukla kadının suç kapsamındaki durumu kadının mağduriyeti, adalet sisteminde kadının yeri, kadının suç niteliği taşıyan davranışları üzerinden belirlenmiştir (Öğün, 1990:23-35). Türkiye’de istatistiklerde kadın suçlu oranı düşük olsa da

savaş yıllarını incelediğimiz 1939-1945 yılları arasında hükümlülerin ilk özelliklerinde suçun nerede gerçekleştiğine baktığımızda coğrafi konumun ve iklimin suç işleme üzerindeki etkileri olduğu görülmüştür. Özellikle ısı, rüzgâr ve radyasyon gibi olayların suç tanımında belirleyici olduğu ileri sürülmüştür (Başaran, 2012:32). Suçun nerede işlendiği konusunda köyler daha gelenekçi bir sosyal çevreyi temsil etmiştir. Gelenekçi toplum nüfusu az olan ve üyeleri arasında daha yakın ilişkilerin yürütülebildiği toplumdur. Günümüzdeki örneğini köyler oluşturmuştur. Köylerde sosyal kontrol gelenek ve görenekler etkindir. Bu sosyal baskı suç işleme oranını azaltıcı etkiye sahip olmuştur. Bununla birlikte köyün coğrafi yapı ve geleneklerine bağlı suçlar işlenmiştir. Köy ve şehir karşılaştırmasında Türkiye'de kadın suçluluğunun 1939-1945 yıllarındaki durumu, şehir suçluluğunun fazla olduğu görülmüştür. Bu durum köylerde ortak ve kabul görmüş bir toplumsal normun olması ile açıklanmıştır (Başaran, 2012:33).

Yıl	Şehir	Köy
1939	4.358	4.770
1940	4.401	4.600
1941	4.672	4.328
1942	5.038	4.710
1943	4.689	3.918
1944	3.693	3.466
1945	3.548	4.291
1939-1945	30.399	30.083

Tablo 5. Savaş döneminde kadın hükümlülerin suçu şehirde veya köyde işlemelerine göre ayrılışı (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 134).

Kadın mahkumların yaşadıkları yerlere bakıldığında 1939 ve 1940 yıllarında köyde yaşayan kadınların, 1941 ve 1944 yılları arasında şehirde yaşayan kadınların daha fazla suç işledikleri anlaşılmıştır. 1945 yılında köyde yaşayan kadınların suç oranı tekrar artış göstermiştir (Mahkûmlar İstatistiği, 1960:41). Bu rakamlarda köyde yaşayan kadın nüfusunun fazla olması nedeniyle köylü

kadın mahkûm sayısının fazla olduğu görülmektedir (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 134).

Meslek ve davranış biçimi arasındaki ilişki meslek ve suç işleme durumu arasında da gözlemlenmiştir. Bu durumun gerekçesi olarak “kişinin işinin düşük statü ve düşük kazanç gibi olumsuz algılamalarının olması ekonomik ve psikolojik sorunlara zemin hazırlayabilir” gösterilmektedir. Bu sorunlar suçluluk için zemin olarak karşımıza çıkmıştır. İşsizlik ve bir mesleğin olmaması durumu suçluların ortak özellikleri arasında yer almıştır (Dönmezer, 1994:237-240; Başaran, 2012:40). 1939-1945 yılları arasında kadın mahkûmların mesleklerine bakıldığında ev işleri ve tarım işleriyle uğraşanların sayısı sanayi, ticaret ve diğer alanlarda çalışanlara göre daha çoktur (Hükümlüler İstatistiği, 1954:138-139).

Yıllar	Ev Ekonomisi	Tarım
1939	5.774	2.205
1940	5.140	2.171
1941	4.968	2.204
1942	5.408	2.287
1943	4.878	1.184
1944	4.236	1.655
1945	4.883	1.825

Tablo 6. Savaş döneminde kadın hükümlülerin mesleklerine göre ayrılışı (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 138-139).

Hükümlü kadınların mesleklerine bakıldığında “ev ekonomisi” başlığının tüm yıllarda farklı bir çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ev ekonomisi kadınların eve yaptıkları ev işleriyle ilgili kazançları ifade etmektedir. Meslekler başlığında tarım sektörünün ev ekonomisinden sonra geldiği görülmektedir. Bu durum çalışmanın yapıldığı dönem köy nüfusunun çokluğu ve köyde temel ekonomik uğraşın tarım olmasından kaynaklanmaktadır.

Yıl	Bekar	Evli	Dul-Boşanmış
1939	1.199	6.401	1.403
1940	1.214	6.214	1.439
1941	1.263	6.433	1.460
1942	1.309	6.798	1.623
1943	1.277	5.872	1.477

1944	994	4.996	1.151
1945	1.074	5.607	1.248
1939-1945	8.330	42.121	9.801

Tablo 7. Savaş döneminde kadın hükümlülerin medeni durumlarına göre ayrılışı (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 134; Hükümlüler İstatistiği, 1952: 120)

Suç olgusu incelemelerinde yaş faktörü önemli değişkenlerden biri olmuştur. Suçluluk oranları ile yaş değişkenleri arasında yakın bir ilişki olduğu kabul edilmiştir (Başaran, 2012:29). Suçlulukta en çok görülen yaş toplumsal yapıya bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Yaş değişkeni işlenen suçun türüne göre de farklı olmuştur. Örneğin sanayileşmiş toplumlarda hırsızlık (özellikle otomobil hırsızlığı ve diğer basit hırsızlıklar) genç suçları olarak karşımıza çıkmıştır (İçli, 1993:19). Suç ve yaş ilişkisi akademik düzeyde birçok tartışmaya yol açmış olmakla birlikte işlenen suç türlerinde yaşla birlikte farklılıklar görüldüğü kabul edilmiştir⁺⁺. Kadın suçluluğu ve yaş ilişkisini araştıran çalışmalarda araştırmacıların ortak noktası kadınların ilk suçlarını erkeklerden daha ileri yaşta işledikleri olmuştur. Konu ile ilgili çalışmaları bulunan Lombrosso'dan aktaran İçli ve Öğün kadınların suç işleme oranlarının ileri yaşlarda en üst seviyede olduğunu belirtmiştir (İçli-Öğün,1998: 25; İlbars, 2007: 1-13). Çalışmayı kapsayan yıllarda Türkiye'de kadın suçlularının en fazla olduğu yaş 30-39 ve ardından 40-49 yaş olması bu yargıyı destekler niteliktedir. 30-49 yaş arasındaki hükümlü kadın sayısı 28.641 iken 12 yaş itibarıyla diğer kadın hükümlü sayısı 17.536'dır. Türkiye'de suç işleyen kadın mahkumların yaşlarına bakıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Yıl	Yaş								
	12-15	16-18	19-21	22-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 +
1939-									

⁺⁺ Hirschi ve Gottfredson'a göre yaş ve suç arasında sabit bir ilişki vardır ve insanların yaşlandıkça daha az suç işlediği görülmüştür (Siegel, 1989). Darrell J. Steffnsmeier'e göre kriminolojide suç türüne göre yaş-suç ilişkisini açıklayan sistematik bir çalışma yoktur. Bazı suç türleri belirli yaşlarda yoğunlaşma birlikte toplumsal özelliklere göre değişkenlik göstermektedir (Başaran, 2012: 29; İçli, 1993:21).

1945	1.127	3.136	3.861	13.841	17.144	11.496	5.873	2.184	1.339
------	-------	-------	-------	--------	--------	--------	-------	-------	-------

Tablo 8. Türkiye’de suç işleyen kadın mahkumların yaşları (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 135-136).

3.2. Suç türleri açısından kadın suçluluğu

Savaş yıllarında kadınların en çok işledikleri suçlar arasında çok sayıda alt başlığı olan şahıslara karşı suçlar gelmiştir. Bu suçların alt başlıklarının çok olması suç sayısının yüksek olmasında büyük etkindir. Bu başlıklar adam öldürme, intihara yardım, küçük çocukları terk etme, çocuk düştürme, hakaret ve sövmedir. Bu alt başlıklar içinde sövme suçu en fazladır (Hükümlüler İstatistiği, 1954:79).

Toplumun temelini oluşturan aile hayatının başlamasındaki ilk adım yani ailenin kuruluşu evlilik ile gerçekleşir^{††}. Cumhuriyet dönemi hukuk çalışmaları arasında yer alan Medeni Kanun’un evlilik hukuku ile ilgili getirdiği en önemli yenilik resmi nikah uygulaması olmuştur. Çok eşliliğe ve kocanın tek yönlü olarak boşanma imkanına son verilmesi gibi birçok düzenleme yapılmıştır. Evlilikte sadakatin esas alınması ile birlikte bu durumun cinsel sadakati ihlal eden bir özelliği olarak zina, evlilik devam ederken karşı cinsten birisiyle cinsel birlikteliği ifade eder. Türk Ceza Kanunu 1953 yılında yapılan değişik öncesi kadın ve erkeğin zinasını ayrı ayrı düzenlemekteydi. Bu düzenlemeye göre kadının suçunun oluşması için zina eyleminin bir kere gerçekleşmesi yeterken, erkeğin suçlu olması için karı-koca gibi yaşamak amacıyla bir kadınla birlikte yaşaması gerekiyordu (Madde 440: Zina eden karı hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası tertip olunur. Karının evli olduğunu bilerek bu fiilde ortak olan kimse hakkında da aynı ceza hüküm olunur. Madde 441: Karısı ile birlikte ikamet etmekte olduğu evde yahut herkesçe bilinecek surette başka yerde karı koca gibi geçinmek için başkasıyla evli olmayan bir kadını tutmakta olan koca hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası hüküm olunur. Erkeğin evli

^{††} Bunun yanında resmi evliliklerin olmadığı birlikteliklerin de aile olarak tanımlanabileceğine ilişkin literatürde çok sayıda yayın vardır. Bkz. Tilman-Nam, 2008:367-384. Bu birlikteliklerin resmi karşılığı olmadığı için istatistiklerde yer almamış ve dolayısıyla çalışmaya dahil edilmemiştir.

olduğunu bilerek bu fiilde bulunan kadın hakkında da aynı ceza verilir. Savaş yıllarında kadınların adliye sevk edilmelerine ve ceza almalarına sebep olan suç türü arasında zinadan kaynaklanan hükümlü sayısının çokluğu dikkat çekicidir (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 65-67). Bu suç türü esasen adabı umumiye ve aile düzeni aleyhinde suçlar (tecavüz, fuhuşa teşvik, laf atmak, kadın kaçırmak, nesep suçları) başlığının alt bölümü olmakla birlikte bu türün en fazla suç sayısı olduğu için ayrı olarak verilmiştir.

Yıl	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Sayı	961	784	820	927	897	799	1.240

Tablo 9. 1939-1945 yılları arası zina suçu işleyen kadın mahkûm sayısı (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 65-67)

II. Dünya Savaşı yıllarında yaşanan ekonomik bunalımın evliliğin ekonomik maliyetini artırması beraberinde evlilik dışı ilişkileri artırmıştır. (Metinsoy, 2008:463). Böylece savaş yıllarında bozulan aile düzeni Cumhuriyet tarihinin en yüksek boşanma oranların görülmesine neden olmuştur (Utkugün, 2016: 302-303; Kalaycıoğlu, 2016:14; Gökçe, 2019:57-70)

Yıl	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Boşanma sayısı	4.027	4.028	5.170	5.427	6.023	6.187

Tablo 10. 1940-1945 yılları arasında boşanma sayısı (*Boşanma İstatistikleri (1932-1940-1945-1950-1960)*, Yayın No: 419, 1962).

1938 yılından itibaren en çok boşanma nedeni çiftler arasındaki geçimsizlik olarak istatistiklerde yer almıştır. (*Boşanma İstatistikleri (1932-1940-1945-1950-1960)*, Yayın No: 419, 1962). 1941-1945 yılları arasındaki boşanmalarda aile içi geçimsizlikten sonra boşanmaların en önemli sebebi zina olmuştur (*Boşanma İstatistikleri 1940-1963*: 12; Polat, 2021: 40-44). 1941 yılında boşanma sebebi zina olaylarının sayısı 935 iken; bu sayı, 1942 yılında 1432'e, 1944 yılında 1535'e, 1945'te 1670'e yükselmiştir. Adliye Vekâleti tarafından, sorunlara kalıcı çözüm yollarının bulunması amacıyla, 1941-1942 yıllarında büyük bir anket

düzenlenmiş, anket sonuçları Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından rapor haline getirilerek hükümete sunulmuştur. Rapora göre, Medeni Kanun'un uygulanmasını önleyen nedenler arasında, halkın geleneklere bağımlılığı; imam nikâhının evlenme ve boşanmadaki kolaylığına karşı, resmi nikâh formalitelerinin çokluğu gösterilmiştir (Boyko, 2008: 9).

Gazetelerin ikinci veya üçüncü sayfalarında özel hayatla yaşanan sorunlarla ilgili haberler yer aldığı görülmüştür (Çalıcı, 2022:3-4). Bu haberlerde evlilik dışı ilişkilerden yaşanan sorunlar kamuoyuna yansımıştır. Örneğin: “Bir kadın kocasını tabanca ile vurarak ağır yaraladı” başlığıyla verilen haberde kıskançlık nedeniyle karı koca arasında yaşanan sorunun yaralamayla sonlandığı paylaşılmıştır (*İkdam*, 2 Temmuz 1941:2). “Kocasını, çocuklarını bırakıp aşığına kaçan kadın ve sevgilisi mahkûm oldular” başlıklı haberde anne olan bir kadının çocuklarını da bırakıp kaçması ile bozulan aile düzeni vurgulanmıştır (*İkdam*, 21 Temmuz 1941:2). Kıskançlık haberi ölümle sonuçlandığı için basına yansımıştır. Karısı tarafından yaralanan komiser ölmüştür (*İkdam*, 27 Temmuz 1941:2). Ölümle sonuçlanan bir başka olay bir kadın sevgilisi ve kocası arasında yaşananların ardından kocanın öldürülmesi olmuştur (*Ulus*, 6 Ekim 1943:2). “Kocasını öldüren kadının mahkemesi” başlığıyla verilen haberde ismi verilmeyen bir kadın kocası tarafından aldatıldığı için kocasını öldürdüğünü itiraf etmiştir (*Vatan*, 20 Ocak 1942:2).

Savaş yıllarında yaşanan ahlaki bozukluk fuhuş olaylarındaki artış ile kendini göstermiştir. “Beş kızı fuhuşa teşvik eden kadın mahkemede” başlıklı haberde Beyoğlu'nda Emine isimli bir kadın kızları fuhuşa teşvik ettiği için adliyeye sevk edilmiştir (*Vatan*, 22 Kasım 1942:2). “Bir randevucu kadın mahkûm oldu” haberinde Beyoğlu'nda randevuculuk yapan Nimet isimli kadının 6 ay hapis ve 5 Lira para cezasına çarptırıldığı bilgisi verilmiştir (*Vatan*, 19 Şubat 1942:2).

“Cağaloğlu'nda bir randevu evi basıldı” başlıklı haberde ihbar üstüne baskın yapıldığı ve yakalananların polisler teslim edildiği paylaşılmıştır (*Vatan*, 15 Nisan 1942:2).

Kadınların suç işleme nedenleri arasında namuslarını koruma durumuna sıklıkla rastlanılmıştır. “Eli bıçaklı kadın” başlıklı haberde Melek isimli kadının kavga ettiği eniştesini bıçakla yaraladığı paylaşılmıştır (*Vatan*, 25 Şubat 1942:2). “Ankara'da feci bir cinayet işlendi” başlığıyla verilen haberde Naciye isimli genç bir ebenin kendini savunmak için doktoru tabanca ile vurduğu bilgisi yer almıştır (*Akşam*, 2 Şubat 1940:1). “Eli bıçaklı kadın” haberinde bir kadının namusunu korumak için bir adamı ağır yaraladığı ifade edilmiştir (*Vatan*, 17 Mart 1942:2). Evlilik dışı ilişkilerden doğan çocukların istenmediği durumlarda çocukların öldürülmesi de karşılaşılan olaylar arasında yer almıştır. “Z” adında bir kadının doğurduğu çocuğu kasıtlı olarak öldürdüğü haberi yapılmıştır (*Yeni Asır*, 23 Mayıs 1942:2). Bu olaylardaki artış üzerine “Gayrimeşru birleşmelere ve nesebi sahih olmayan çocuklara dair” başlıklı haberde bu konu ile ilgili yeni bir rapor hazırlandığı bilgisi verilmiştir (*Yeni Asır*, 11 Haziran 1942:2). “Suçlu büyükanne” başlığındaki haberde gayri meşru torununu zehirleyen kadının haberi yapılmıştır (*Cumhuriyet*, 25 Temmuz 1939:2). Benzer bir durum “Torununu zehirlemekle suçlanan kadın” başlıklı haberde 5 aylık gayri meşru torunu zehirleyen kadın hakkında idam istendiği paylaşılmıştır (*Akşam*, 2 Şubat 1940:3). “Hain analar” haberinde gayri meşru çocuk doğuran iki kadının doğar doğmaz çocuklarını öldürdüğüne yer verilmiştir (*Cumhuriyet*, 5 Nisan 1945:2). “Çocuğunu boğan bir anne daha” haberinde yine gayri meşru çocuğunu öldüren anneden bahsedilmiştir (*Cumhuriyet*, 9 Haziran 1945:2).

Yaşanan ekonomik sıkıntıların bir sonucu olarak artan yoksullukla beraber hırsızlık olaylarında da çoğalma görülmüştür. Savaş yıllarında adliyeye yansıyan

mal aleyhine suçlar (hırsızlık, yağma, yol kesme, dolandırıcılık, başkasının arazi ve gayrimenkulüne zarar verme) oldukça yüksek olmuştur. Bu bağlamda kadınların mal aleyhine suçlar işledikleri de görülmüştür.

Yıl	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Mal aleyhine suç işleyen kadın sayısı	969	948	1.072	1.383	1.644	1.234	1.302

Tablo 11. 1939-1945 yılları arasında mal aleyhine suç işleyen kadın sayısı (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 80-89).

T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü'nden alınan bu verilerde hırsızlık başlığı altında nelerin çalındığının bilgisi yoktur. Ancak dönemin ulusal gazetelerinde hemen her gün hırsızlık haberlerine yer verildiği görülmüştür. Gazetelerin daha çok ikinci ya da üçüncü sayfalarında yer verilen bu haberlerde özellikle gıda ve giyim eşyası hırsızlığı çok fazladır. Hükümlüler İstatistiği 'ne göre 1939'da hırsızlık kapsamına giren suçlardan toplam 10.722 kişi çeşitli cezalar alırken bu rakam 1943'te 15.600, 1944'te 15.223 olmuştur. Savaş nedeniyle satın alma gücü azalan insanların yasal olmayan yollara başvurusu çok olmuştur. Toplumun temelini oluşturan aile içinde yaşanan geçim sıkıntısı ve ekmek kavgası sokağa çıktığında da kendini göstermiştir. Ulusal gazetelerde savaş hakkındaki bilgiler ilk sayfalarda yer alırken hırsızlık haberlerinde ise özellikle savaşın başlamasından bir yıl sonra büyük artış olduğu ve daha çok gazetelerin ikinci sayfalarında yer verildiği görülmüştür (Öner, 2023:127-148). Örneğin: "Hırsız evlatlık ve ablası mahkum oldu" başlıklı haberde İstanbul'da ikamet eden Ayşe isimli kadın 9 yıldır evlatlığı olduğu evden ablasıyla birlikte eşya hırsızlığı yaptığı aktarılmıştır (*Akşam*, 19 Şubat 1940:3). "Cüretkâr hırsızlar" başlığıyla verilen haberde Tekirdağ'da yaşayan Faika ve Saime'nin eğlence sonrası yaptığı cüzdan hırsızlığı yer almıştır (*Cumhuriyet*, 18 Nisan 1942: 1-3). "Kömürsüz kalınca ne yapsın? Çalmış" başlığıyla yer alan haberde Semiha adında bir kadının komşusunun evine girerek kömür çaldığı paylaşılmıştır (*Vatan*, 25 Şubat 1942:2).

Savaşın devam ettiği yıllarda en sık hırsızlık haberleri gıda ürünleri ile ilgili olmuştur. Bu haberler bazen ekmeğin, un gibi temel gıdaların günlük ihtiyacı karşılayacak şekilde çalınması olurken büyük oranda gıda ürünleri üzerinden vurgunculuk ve karaborsacılık haberleri yapılmıştır. 19 Ocak 1942'ye gelindiğinde ekmeğin karneye bağlanması ve ekmeğin hububatın sınırlandırılması kararı alınmıştır (*Resmi Gazete*, 19.01.1942, S. 5010: 2160-2161; Öztürk, 2005:150). Karne dağıtımı kısa süre içinde tamamlanmış ve karneleri suiistimal edenler hakkında ceza uygulanacağı duyurulmuştur (*Cumhuriyet*, 12 Ocak 1942:2; Akoğlu, 2023:143). Ekmeğin karneye bağlanmasıyla birlikte karne hırsızlığı veya karne üzerinden sahtekarlıklarda artış olmuştur. “Bir kadının evinde yüze yakın ekmeğin karnesi bulundu” başlıklı haberde Nezahat adındaki kadının yüzlerce ekmeğin karnesi ile suçüstü yakalandığı bilgisi paylaşılmıştır (*Vatan*, 3 Aralık 1942:2). Bir başka haberde “Leblebi unundan pasta yapanlar ve un satan bir kadın başlığıyla gazetede yer almıştır. Haberde R.Ç'nin evinde üç çuval un bulundurduğu ve bunların kilosunu seksen kuruştan satması üzerine tatbikata başlandığı bilgisi verilmiştir (*Yeni Asır*, 25 Mayıs 1942:2). Giyim eşyalarında hırsızlık haberleri en çok rastlanılan haberler arasında yer almıştır. Örneğin: “Arkadaşının saatini çalan kız mahkum edildi (*İkdam*, 27 Haziran 1941:2); “Misafir gittiği evden dikiş makinesini çalıp kaçan kadın” başlıklı haberde kadının makineyi Kapalıçarşı'da satarken yakalandığı ve 6 ay hapse mahkum olduğu bilgisi verilmiştir (*İkdam*, 6 Temmuz 1941:2). Stokçuluğun çok olduğu bu dönemde Nezihe isimli kadın çoraplarda stokçuluk yaptığı tespit edildiği için tutuklanmıştır (*İkdam*, 17 Ağustos 1941:2). Hırsızlık vakalarında görülen bu artış savaşın getirdiği ekonomik zorlukların bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Gazetelerin ikinci veya üçüncü sayfalarında çok detaya girilmeden verilen hırsızlık haberlerinde genellikle şahıs ismine rastlanmadığı, “kadın, erkek” gibi ifadelerin kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte nadir de olsa isim bilgisinin verildiği haberler olmuştur. Örneğin:

“Başkasının arsasını takrir vererek satan bir şebeke yakalandı” başlıklı haberde Elif adında bir kadının mal sahibi Ayşe kılığında girerek Aksaray’da bir arsayı sattığı haberi yapıldı (*İkdam*, 25 Haziran 1941:2).

Para meselesi sadece hırsızlık olarak değil aile içi şiddet olarak da görülmüştür. “Bir kadın kocasını bıçakla yaraladı” başlıklı haberde kocasından para isteyen kadına kocası para vermeyince başlayan kavganın bıçaklamayla sona erdiği yapılmıştır (*İkdam*, 7 Mayıs 1941:2). “Evli barklı olduğu halde kendisine para yetiştiremediklerine kızıp anasını döven evlat” başlığıyla verilen haberde para isteyen çocuğun yaptığıının kabul edilemez olduğu ifade edilirken gelinen durumun artık çok fazla olduğu vurgusu yapılmıştır (*İkdam*, 5 Eylül 1941:2). Savaş yıllarına ait gazetelerde hırsızlık haberleri hemen her gün rastlanan haberler arasında yer almıştı. Örneğin: “Boncuk ihtikarı yapan bir kadınla çırağı mahkemeye verilerek tevkif edildi (*İkdam*, 24 Mayıs 1941:2).

Adliyeye yansıyan hakaret davaları içinde vazifede memura hakaret eden kadın hükümlü sayısının çokluğu dikkat çekicidir. 1932’de 302, 1940’ta 275, 1941’de 285, 1942’de 239, 1943’te 208, 1944’te 166, 1945’te 165 kadın hapis ve ağır para cezaları almıştır. (Hükümlüler İstatistiği, 1954: 24). Bu konu ulusal basında da yer almıştır. Örneğin: “Tevkifhane nöbetçisine tokat atan ve hakaret eden bir kadın” başlıklı haberde istediğini yapmayan memuru darp eden kadına yönelik şikâyet haberi yer almıştır (*İkdam*, 11 Mayıs 1941:2). Yine polisle tartışmaya giren bir kadının haberi “Polise hakaret eden kadın” başlığıyla anlatılmıştır (*İkdam*, 13 Mayıs 1941:2). Hakaretin hapisle cezalandırıldığı olay “Polise hakaret eden genç kız mahkûm oldu” başlığıyla kamuoyu ile paylaşılmıştır (*İkdam*, 2 Temmuz 1941:2).

3. SONUÇ

İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması ile birlikte askeri hazırlıklarını hızlandıran Türkiye, seferberlik ilan etmiştir. Bu süreçte üretimde aktif yer alan nüfusun önemli bir kısmının seferberlik altına alınması tarım başta olmak üzere ekonominin pek çok alanında ciddi bir ekonomik krizi beraberinde getirmiştir. Savaş ekonomisi nedeniyle toplumun büyük kesiminin hayat şartları zorlaşmış olmakla birlikte en büyük yıkım dar gelirli vatandaş üzerinde etkisini göstermiştir. Temel tüketim ürünlerinde yaşanan kıtlık ve fakirlik toplumun önemli bir kısmında ahlaki değerlerde çözümler meydana getirmiştir. Toplumun ahlaki değerlerinde yaşanan bozulmalar suç olaylarında artışların yaşanması ile sonuçlanmıştır.

Çalışma kapsamındaki 1939-1945 yılları hem dünyanın büyük bir savaş içinde olduğu yıllar hem de kadının sosyal ve çalışma hayatındaki yerinin arttığı bir dönem olması itibarıyla dikkat çekicidir. Bu dönem Türkiye'de kadının ev dışında çalışma sorumluluğu üstlendiği ve birçok sorunla karşılaştığı (karşılaşmak zorunda olduğu) bir dönemdir. Aynı zamanda Türk toplum yapısı dikkate alındığında geleneksel değerlerin de korunma çabası söz konusudur. Kadınlar savaşın yarattığı zorunluluklar nedeniyle ekonomik ve sosyal alanda daha görünür hale gelmişler ve geleneksel rolleri ile çatışan yeni sorumluluklar üstlenmişlerdir. Bu durum toplumsal cinsiyete dayalı yükümlülükler ve beklentilerle çelişen bir karmaşa yaratmış ve onları çeşitli suç faaliyetlerine yönlendirmiştir. Yaşanan sosyal ve ekonomik yapıdaki istenmeyen değişimler toplumda suç sayılarının artması sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de kadınların erkeklere göre daha az suç işlediği bilinmektedir. İkinci Dünya Savaşı sürecinde Türkiye'de kadınlar sosyal ve ekonomik açıdan zorlu dönemlerden geçerken suç işleme oranlarında artışlar

olmuştur. Özellikle savaş yıllarında artan kıtlık ve geçim derdi kadınların suç yönelme nedenleri olarak kendini göstermiştir. Öte yandan kadınların suç dünyasındaki yeri ve bu süreçteki cinsiyet rolleri savaş yıllarındaki toplumsal yapının karmaşık dinamikleri ile şekillenmiştir. Kadınlar hırsızlık, dolandırıcılık, zina gibi çeşitli suç faaliyetlerinde görünmeye başlamıştır. Bu durum savaşın getirdiği dönüşümle birlikte kadınların toplumsal normlar ve ceza hukuku karşısındaki konumunu sorgulamayı gerektirmiştir. Savaş yılları Türk toplumunda kadınların suç ile olan ilişkisini derinlemesine etkilemiştir. Bu süreçte kadınlar kendi kimliklerini ve toplumsal rollerini sorgularken aynı zamanda suç toplumunda sayıları artmıştır. Bu sürecin nihayetinde kadın ve suç olgusu yalnızca bireysel olarak değil aynı zamanda kolektif toplumsal yapılarıyla bağlantı içinde olmuştur.

Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı döneminde kadının suçu sadece bireysel bir mesele olmaktan çok geniş bir toplumsal dinamikleri ifadesi olarak anlam kazanmıştır. Sonuç olarak Türkiye'de İkinci Dünya Savaşı'nda kadın ve suç olgusu, dönemin sosyo-ekonomik şartlarını ve kadınların toplumsal rollerinin evrimine dair derinlemesine bir anlayış sunmaktadır. 1939-1945 dönemi suç istatistikleri savaşın sadece cephede değil aynı zamanda evlerde ve toplumun diğer kesimlerinde yıkıcı etkiler yarattığının açık göstergesi olmuştur. Bu dönem devlet yönetiminden bireysel yaşam alanlarına kadar geniş bir alanda derin izler bırakmış savaş sonrası dönemin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Savaş gibi olağanüstü durumlarda geçmişten yaşanılardan ders alınması, bozulan ekonomik istikrarı yeniden sağlamak ve bozulan ahlaki değerleri yeniden güçlendirmek için gereklidir. Bu çerçevede farklı başlıklarda tekrar eden tarihsel deneyimlerdeki farkındalık geleceğe dair daha sağlam toplumsal politikalar üretilmesinde etkili olacaktır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek /Finansman Bilgileri: Yazar bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı: Çalışma kamuya açık istatistik veriler, doküman, belge vb. içermesi dolayısıyla etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Devlet Arşivleri Başkanlığı, Cumhuriyet Arşivi, Fon Kodu/Yer Numarası
BCA. 490.1.0.0-63.240.9-1/6.

Resmi Yayınlar

Adliye İstatistikleri 1933-1934 (1937). T.C. Başvekalet İstatistik Umum
Müdürlüğü, Ankara: Receb Ulusolu Basımevi.

Boşanma İstatistikleri 1932-1940-1945-1950-1960, (1962). T.C. Başbakanlık
İstatistik Genel Müdürlüğü, Yayın No: 419.

Boşanma İstatistikleri 1940-1963.(1965) , Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü,
Yayın No:471.

Hükümlüler İstatistiği 1935-1943 (1946). Devlet İstatistik Enstitüsü.

Hükümlüler İstatistiği 1938-1950 (1952). Ankara Basım ve Ciltevi: Ankara.

Hükümlüler İstatistiği 1938-1952 (1954). Ankara Basım ve Ciltevi: Ankara

Mahkûmlar İstatistiği 1941-1958 (1960). T.C. Başvekalet İstatistik Umum
Müdürlüğü, Ankara: Kars Matbaası.

Resmi Gazete, 16.05.1939, S.4209.

Resmi Gazete, 12.06.1939, S.4230.

Resmi Gazete, 23.06.1939, S.4240.

Resmi Gazete, 27.06.1939, S.4243.

Resmi Gazete, 13.08.1942, S. 5183.

Resmi Gazete, 6.05.1942, S.5099.

Resmi Gazete, 27.03.1944, S.5665.

Resmi Gazete, 25.05.1944, S.5713.

Resmi Gazete, 19.01.1942, S. 5010.

TBMM Zabıt Ceridesi, 18.01.1940, C.8: 138- 158.

Sürelı Yayınlar

Akşam, 2 Şubat 1940.

Akşam, 19 Şubat 1940.

Cumhuriyet, 25 Temmuz 1939.

Cumhuriyet, 12 Ocak 1942.

Cumhuriyet, 14 Ocak 1942.

Cumhuriyet, 5 Nisan 1945.

Cumhuriyet, 18 Nisan 1942.

Cumhuriyet, 9 Haziran 1945.

İkdam, 7 Mayıs 1941.

İkdam, 11 Mayıs 1941.

İkdam, 13 Mayıs 1941.

İkdam, 24 Mayıs 1941.

İkdam, 27 Haziran 1941.

İkdam, 2 Temmuz 1941.

İkdam, 6 Temmuz 1941.

İkdam, 21 Temmuz 1941.

İkdam, 27 Temmuz 1941.

İkdam, 17 Ağustos 1941.

İkdam, 5 Eylül 1941.

Ulus, 6 Ekim 1943.

Vatan, 20 Ocak 1942.

Vatan, 19 Şubat 1942.

Vatan, 25 Şubat 1942.

Vatan, 17 Mart 1942.

Vatan, 15 Nisan 1942.

Vatan, 22 Kasım 1942.

Vatan, 3 Aralık 1942.

Yeni Asır, 23 Mayıs 1942.

Yeni Asır, 25 Mayıs 1942.

Yeni Asır, 11 Haziran 1942.

Telif Eserler

Adler, F. (1975). *Sisters In Crime: The Rise Of The New Female Criminal*.

McGraw-Hill.

Ağaoğlu Canay, D. (2004). *Kadın Suçluluğu*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akay, T. (2018). "Polis Mecmuası Verilerine Göre I.Dünya Savaşından Cumhuriyetin İlk Yıllarına İstanbul'da Suç." *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XVIII/Özel Sayı:127-155.

Akgündüz, A. (1999). "Kanunnamelerdeki Ceza Hukuku Ve Şer'i Tahlili". *İslam Araştırmaları Dergisi*, XII/1:1-16.

Akın, D. (2021). "II. Dünya Savaşının Türkiye'de Sosyal Hayat Üzerindeki Etkileri", *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*. 07(04):19-26.

Akoğlu, F.Ö. (2023). "İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Hırsızlık ve Cinayet Olaylarının Cumhuriyet Gazetesine Yansımaları". *Belgi*, S.26: 127-148.

Akşin, S. (2017). *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayın.

Aktaş, E.- Nalçacı, M.E. (2022). "Suç Ve Ekonomi", *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBFD*, 7(14):316-340.

Armaoğlu, F. (1958). "İkinci Dünya Harbinde Türkiye", *AÜSBF Dergisi*, C.13, S.2:39-179.

- Armaoğlu, F. (2007). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995)*. İstanbul: Alkım Yayın.
- Arpacı, M. (2016). "Foucault, Biyopolitika ve Biyotarih: Tarihsel Çalışma Alanı Olarak Tıp, Beden ve Nüfus", *Vira Verita E-Dergi*, 3:80-98.
- Arslan, M. (2016). "2.Dünya Savaşı ve Türkiye'de Savaş Ekonomisi", *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, S.2:1-14.
- Ataöv, T. (2008). *2. Dünya Savaşı*, İstanbul: İleri Yayınları.
- Avcı, M. (2004). *Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar*. İstanbul: Gökkuşbu Yayınları.
- Aybar, C. (1943). "Türkiye'de Mahkumlar ve Suçlar". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C.1, S.4: 844-875.
- Başaran, K. (2012). *Yoksulluk, Suç İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Baydar, E. (1978). *II.Dünya Savaşı İçinde Türk Bütçeleri*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Becker, G. S. (1968). "Crime And Punishment: An Economic Approach." *Journal Of Political Economy*, 76(2):169–217.
- Bülbül, İ. (2006). İkinci Dünya Savaşının Türkiye'de Sosyal Hayata Olumsuz Yansımaları. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*. S.9-1:1-51.
- Boykoy, S. (2008). *II.Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye'nin Sosyo-Kültürel Yapısı*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Burkay, S. (2008). "Teorik Çerçeve ve Suç", *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, S.2/4:1-15.
- Cömertler, N.Kar M.(2007). "Türkiye'de Suç Oranının Sosyo-Ekonomik Belirleyicileri: Yatay Kesit Analizi" *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62, S.2:37-57.
- Çakır, G. (2023). "Erken Cumhuriyet Döneminde Nüfus", *Sosyal Beşeri Bilimlerde Güncel Tartışmalar I*, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Çalıcı, C. (2022). *Tek Parti Döneminde Basında Kadın Suçluluğunun Sosyal*

- Inşası: Tan Ve Ulus Gazeteleri Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Çalışkan, A. (2022). "Suça İlişkin Makro Veriler Üzerinden Kadın Suçluluğunun Analizi: Türkiye Özelinde Dönemsel Tespitler". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.71:144-167.
- Çavdar, T. (2003). *Türkiye Ekonomisinin Tarihi 1900-1960*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Decker, S.H. and C.W.Kohlfeld. "Certainty, Severity and Probability of Crime-Alogistic Analysis", *Policy Studies Journal*, 19/1:2-21.
- Değirmenci, S. (2023). "İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye Ekonomisi: Politikalar, Yaklaşımlar ve Sonuçlar", *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*", C.12, S.2:181-204.
- Demirbaş, H. (2020). "Kadın ve Suç: Birbiri İle İlişkilendirilmesi Zor İki Kavram". *Destandan Güncele Doğudan Batıya Kadın Üzerine Tartışmalar*. İstanbul: Nobel Yayınevi.
- Dızman, Z.Ş. (2019). "Kadın Suçluluğunun Toplumsal Nedenleri", *Asos Journal*, S.90:433-441.
- Dönmezer, S. (1984). *Kriminoloji*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Dönmezer, S. (1943). "Çocuk Suçluluğu, Nevi, Sebep Ve Saikleri", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C. 1, S. 2: 227-244.
- Ehrlich, I. (1996). Crime, "Punishment, And The Market For Offenses", *Journal Of Economic Perspectives*, Vol. 10, No. 1: 43-67.
- Er, N. (2024). "Toplumsal Uyumun Temelleri: Theophile'nin Funck-Brentno'nun Sosyal Ahlak Teorisi", *Van İlahiyat Dergisi*, 12/21: 161-179.
- Esmer Ş. Sander, O. (1996). *İkinci Dünya Savaşında Türk Dış Politikası. Olaylarla Türk Dış Politikası 1919-1945*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Goloğlu, M. (2017). *Milli Şef Dönemi 1939-1945*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Gökçe, B. (2019). *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı Ve Toplumsal Kurumlar*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Gökkaya, B.ve Biçici, M. (2023). *Türkiye'de Biyopolitika ve Kadın*. Ankara: İksad Yayınevi.
- Gözcü, A. (2018). "İkinci Dünya Savaşı Türkiye'sinde Ekonomik Durumun Sosyal Hayata Etkilerine Dair Bazı Tespitler", Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, S.62:85-108.
- Güllü, İ. (2014). "Suç Olgusuna Teorik ve Eleştirel Bir Yaklaşım", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 16 (Özel Sayı 1):104-107.
- Güriz, A. (1975). *Türkiye'de Nüfus Politikası ve Hukuk Düzeni*, Ankara: Türkiye Kalkınma Vakfı Yayınları No.2.
- Gürun, K. (1988). "Türkiye'yi II. Dünya Savaşına Sokma Çabaları". Belleten, C.52, S. 204:1455-1468.
- Howsen, R.M. and Jarrell S.B. (1987). "Some Determinants of Property Crime, Economic Factors Influence Criminal Behavior But Cannot Completeley Explain the Syndrome", American Journal of Economics and Sociology, 46/4:445-457.
- İçli, T.- Öğün, A. (1988). "Sosyal Değişme Süreci İçinde Kadın Suçluluğu". Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C.5, S.2:17-32.
- İçli, T.G. (1993). *Türkiye'de Suçlular: Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- İçli, T.- Öğün, A. (2000). "Kadın Suçluluğunu Etkileyen Bazı Sosyolojik Faktörler". Kadın Araştırmaları Dergisi, C.1, S.1:11-36.
- İdem, T. (2022). "Cumhuriyet Döneminde Kadın Mahkumlara Verilen İdam Cezası". Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.11, S.2:727-743.
- İl, S. (1990). *Türkiye'de Kadın Suçluların Genel Özellikleri Ve İnfaz Sürecindeki Sorunları Üzerine Bir Araştırma*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- İlbars, Z. (2007). "Suç Antropolojisi: Kadın Ve Suç". *Antropoloji*, S. 22:1-13.
- İleri, T. (2018). "II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye'de İzlenen Ekonomi Politikaları", *Sosyal Bilimler Dergisi*, S.19:302-316.
- İnalcık, H. (2000). *Şeriat Ve Kanun, Din Ve Devlet, Osmanlı'da Devlet, Hukuk Ve Adalet*. İstanbul: Kronik Yayınları.
- Kalaycıoğlu, S. (2016). *Toplumsal Yapı: Toplumsal Kurumlar, Gruplar Ve Toplumsal Değişme*. İstanbul: Dora Yayıncılık.
- Kırkpınar, L. (1999). *Türkiye'de Toplumsal Değişme ve Kadın*. İzmir: Zeus Yayıncılık.
- Kızmaz, Z. (2003). "Economical Structure And Crime: A General Evaluation On The Findings Of Some Studies." *Fırat University Journal Of Social Science*, C.13, S.2:279-304.
- Kocadaş, B. (2007). "Düşük Sosyo-Ekonomik Yapı Suç İlişkisi: Malatya'da Çocuk Suçluluğu", *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 1: 157-186.
- Koçak, C. (2002). *Siyasal Tarih (1923-1950), Türkiye Tarihi 4*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Konan, B. (2008). "Osmanlı Devleti'nde Çocuk Düşürme Suçu". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, LVII/4.
- Koruculu, I. (2019). *Kriminolojide Kadın Suçluluğunu Açıklayan Yaklaşımlar*. İstanbul: Onikilevha Yayınları.
- Köymen, N. (1942). *Milli Korunmada İktisadi Tedbirler*, Türk İktisat Cemiyeti Konferansı Serisi:15, Ankara: Uzluk Basımevi.
- Küçükşengül Özkan, Ş. (1990). *Kadın Ve Suç*. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Metinsoy, M. (2017). *İkinci Dünya Savaşında Türkiye*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Meydan Larousse (1973). "Suç Maddesi", C.11, İstanbul: Meydan Yayınları.
- Oran, B. (2016). *Türk Dış Politikası*. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Ortaköylü, L., Taktak, Ş., Balcıoğlu, İ. (2004). "Kadın ve Suç." Yeni Symposium 42, (1):13-19.
- Öğün, A. (1990). *Kadın Suçluluğunun Sosyo-Kültürel Konumla Ve Bu Konumdaki Değişmelerle İlişkisi: Sivas Yarıaçık Cezaevinde Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Öner, F. (2023). "İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Hırsızlık Ve Cinayet Olaylarının Cumhuriyet Gazetesine Yansımaları". *Belgi Dergisi*, S.26, S.127-148.
- Pamuk, Ş. (2018), *Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Pazarlıoğlu, V. - Turgutlu, T. (2007). "Gelir, İşsizlik Ve Suç: Türkiye Üzerine Bir İnceleme", *Finans, Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44(513):63-70.
- Polat, F. (2021), *İkinci Dünya Savaşında Türkiye'de Kadının Günlük Yaşamda Yeri (1939-1945)*. Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Pollak, O. (1979). "The Masked Character Of Female Crime", *The Criminology of Deviant Women*, Boston :Houghton Mifflin Company.
- Sander, O. (2001). *Siyasi Tarih 1918-1994*. Ankara:İmge Kitabevi
- Sander, O. (2013). *Türkiye'nin Dış Politikası*. Ankara:İmge Kitabevi.
- Sarıdemir, S. S. (2024). "İdman Bayramı Kutlamalarında Türk Kadınının Yeri ve Önemi". 3rd International Turkish And World Womens Studies Congress,164-172.
- Sarıkaya, M. (2009). "Gürbüz Türk Çocuğu Dergisinde Çocuk Sağlığı Konusu", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, S.9:151-163.
- Saruç, S. (2013). *Kadın Hükümler:Cezaevi Yaşantısı Ve Tahliye Sonrası Gereksinimler*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Siegel, L.J. (1989). *Criminology*, St. Paul: West Publishers Company.
- Soares, R.R. (2004). "Crime Reporting As A Measure Of Institutional Development", *Economic Development And Cultural Change*, Vol.52, No.4.
- Soysal, İ. (2000). *Türkiye'nin Uluslararası Siyasal Bağlıları Cilt II (1945-1990)*.

Türk Tarih Kurumu.

- Süzgün, G. (2018). "II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye'de Suç ve Asayiş",
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Jandarma, Ankara: Berikan Yayınevi.
- Tekeli, İ.- İlkin, S. (2014). *İkinci Dünya Savaşı Türkiyesi. C.3*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tekeli,İ.- İlkin,S. (2016). *İkinci Dünya Savaşı Türkiyesi, C.2*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tezel, Y.S. (2015). *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tilman, K.H. -Nam, C.B. (2008). "Family Structure Outcomers of Alternative Family Definitions", *Polulation Research and Policy Review*, 27(3):367-384.
- Tombak, F. (2024a). "Osmanlıca Spor Basını ve Biyopolitika:Kitap Kritiği".
Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Teknolojileri Dergisi, 5/2:1-5.
- Tombak, F. (2024b). "İsmet İnönü Dönemi (1939-1950) Türkiye'de Sosyal Darwinizm ve Öjenik Politika ve Uygulamaların Değerlendirilmesi",
İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 13(3): 1753-1786.
- Toprak, Z. (2017). "Erken Cumhuriyet, Nüfus Sorunu ve Çocuk Ölümleri",
Toplumsal Tarih, S. 281: 22-31.
- Tuna, F. (2024). "Suç Kavramına Tarihsel ve Sosyolojik Bir Bakış,"
<https://Polisdergisi.Pa.Edu.Tr/Suc-Kavramina-Tarihsel-Ve-Sosyolojik-Bir-Bakis-1785>. E.T.11.08.2024.
- Türk Dış Politikası C.1*, (2016). Ed. Baskın Oran, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Utkugün, C. (2016). *İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye'de Ekonomik Sıkıntıların Sosyal Hayata Etkileri (1939-1945)*. Doktora Tezi Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Uçarol, R. (1995). *Siyasi Tarih (1789-1994)*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Üçök, C. (1946). "Osmanlı Kanunnamelerinde İslam Ceza Hukukuna Aykırı

- Hükümler". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, III/1:125-146.
- Vergili, A. (2020). *Cumhuriyet Döneminde Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele ve Nüfus Politikaları*, İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Yağcı, Z. G. (2022). *Osmanlı Kanunnamelerinde Suç Ve Ceza: Kadınlar, Klasik Dönem Osmanlı Toplumunda Kadın*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Zürcher, E.J. (2013). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Wars have been among the most important events affecting social life. World War II, which started in September 1939 with Germany's attack on Poland, was a period of intense military, political and economic developments and changes in world history. Turkey followed a policy of staying out of the war. Despite this policy, World War II had noticeable effects on Turkey. The cost of living and the black market made living conditions very difficult for the majority of the society. As a result of the economic policies implemented, the majority of the masses of the people were oppressed, wealth accumulated in some segments and poverty increased in the vast majority. One of the most important features of this war is that it was not only a war between the army and the fronts, but also a war that was carried behind the front lines and affected the civilian population. Due to this characteristic of the war, there was a direct impact on the daily life of the civilian population, and social and economic life was reshaped under these conditions.

Increasing economic difficulties during the war years increased corruption in the moral structure of the society. The moral deterioration that started with black marketeering, greed for excessive profits, issuing bread ration cards for dead people manifested itself as an increase in crimes such as theft, fraud and slander. Many factors played a role in the emergence of crime, which is defined as 'an undesirable situation in society'. The type of crime, the place where the crime took place and the characteristics of the person who committed the crime (age, gender, occupation, etc.) have been important. One of the important factors related to crime is the socio-economic status of the person. The phenomenon of crime occurs as a result of the combination of many elements that affect each other within the social system. Crime is a

phenomenon that is fed by political, legal, social and cultural factors in one aspect and by economic factors in another aspect. Unemployment, income distribution, poverty, wages and related phenomena are the factors that are frequently mentioned as economic factors that create a suitable environment for the emergence and development of crime phenomenon.

In this study, which is based on the idea that the number of crimes/criminals should have increased as a reflection of the economic problems caused by the war, it has been observed that there is a relationship between crime and the socio-economic situation of the society in the years of World War II. Although crime is mostly associated with men in society, women, who make up about half of the society, were affected by the adverse conditions of the war. The aim of this study is to reveal the situation of women in the incidents that emerged as a reflection of the social problems experienced in Turkey during World War II and reflected in the court of law.

Method

Document analysis method has been used in order to seek an answer to the question of what the impact areas of the unlawful events, which are seen as a reflection of the social atmosphere of the period and called crimes, were during the war years. For this purpose, archive documents, which are the memory of the state; the Official Gazette for laws, by-laws and TBMM decisions; newspapers, which are one of the most important tools in reaching a wide audience; TurkStat (Turkish Statistical Institute) data in official statistical figures; and the works of research have been used to benefit from the knowledge on the subject.

Findings

The aim of this study is to reveal the situation of women in the incidents that emerged as a reflection of the social problems experienced in Turkey during the World War II years and were reflected in the judicial system. The aim of this study is to seek an answer to the question of what were the most influential areas of the unlawful events, which were seen as a reflection of the social atmosphere of the period and called crimes, during the World War II years.

Conclusion and Discussion

When the study was completed, the conclusion reached was that the problems experienced during the war years increased crime due to behaviours against

social order. Since the impact of the war in Turkey was especially in the economic field, its effect on the types of crime was also decisive. Among these types of crimes, crimes against property (such as theft, pickpocketing, bribery) were more common. Due to the military mobilisation, there was a shortage of labour force in the economy and as a result, women's responsibilities increased and undesirable situations emerged in terms of maintaining family order. There was an increase in neglect of children within the family, an increase in care and nutrition problems, and an increase in the number of stray children and children on the streets. The reflection of the increasing social degeneration under the unfavourable conditions brought about by the war in the courthouse manifested itself as an increase in crime incidents. Although crime is predominantly male both in the world and in our country, the increase in female criminality during the war years has attracted attention. When we look at the studies on female criminality, the most frequently emphasised variable is the fact that the socioeconomic problems and inadequacies that women have both in the period when they commit the crime and in the past. In the period covered by the study, especially economic factors were decisive in this regard. In the light of the data obtained, it is recommended to prioritise efforts to ensure social order in order to prevent or minimise undesirable situations that may be encountered in society.